

Nagy László Tibor¹

A fiatalok által elkövetett rablásokról

Németh Zsolt 75 éves! Jeles, emelkedett, ünnepi alkalom, mégis, szinte hihetetlen! A mindnyájunk által kedvelt, szeretnivaló, mosolygós, jóképű, örökifjú, energikus Németh Zsolt, aki nemrég még szaltót ugrott Bohó nevű vitorlásáról a Balatonba, valóban 75 éves? Lám, rá valóban igaz, hogy az évek múlását jelző számjegy pusztán csak egy adatot jelent. Ő az elmúlt évtizedek során, miközben rendőrtiszt-generációkat okított a szakmára és a humánusra, csak tapasztaltabb lett, de semmit sem veszített tetterejéből, dinamizmusából, emberszeretetéből. Mindenhol ott van – amikor éppen nincsenek vírusjárvány miatti korlátozások –, mindent elolvas, mindenről tud, és mindig fordulhatunk hozzá tanácsért, a társaságában részesei lehetünk egy jó kis szakmai vagy baráti beszélgetésnek. Széles látóköre, tudása és műveltsége révén számos témakörben ad kíváncsi, közérthető, frappáns nyilatkozatokat a médiában is. Nem véletlen, hogy minden bizonnyal ő az egyik legismertebb és legközkedveltebb kriminológus hazánkban, nem véletlen és jogos, hogy kriminologus@ az e-mail-címe!

Tisztelt Ezredes Úr, Kedves Zsolt Barátom, tiszta szívből kívánok nagyon jó erőt, egészséget, boldogságot, sok örömteli, vidám találkozást, és még nagyon hosszú ideig jó szelet a Bohó fedélzetén!

E kötetben egy olyan tanulmánnyal köszöntelek, amelynek témája kapcsolódik szakmai életutadhoz, különösen annak első szakaszához, amikor a Budapesti Rendőr-főkapitányság Fiatalok és Gyermekvédelmi Osztályán dolgoztál nyomozóként, vizsgálóként és büntető alosztályvezetőként, majd pedig az ORFK Bűnüldözési Osztályán ifjúságvédelmi vonalvezetőként.

A rablásról dióhéjban

A rablás – lényegét tekintve mint erőszakos dologelvétel – az egyik legősibb, legklasszikusabb bűncselekménynek tekinthető, bár az ókori jogalkotásban

¹ Tudományos főmunkatárs, főtanácsos, osztályvezető, Országos Kriminológiai Intézet Bűnözés-kutatási és Elemzési Tudományos Osztály. Kapcsolat: nagy@okri.hu.

(Hammurabi, Manu törvénykönyve, a római jog) általában csak a lopás egyik eseteként jelent meg. Bár a germán népjogok kezdettől fogva külön kezelték a lopástól, az erőszak eredetileg nem volt feltétlen fogalmi eleme a rablásnak, amelyen tágabb értelemben mindennemű jogellenes bitorlást (például ingatlan elfoglalását is), szűkebb értelemben pedig ingó dolognak jogellenesen más birtokából való nyílt elvételét értették. Az 1532-ben kiadott *Constitutio Criminalis Carolina* nem mint vagyon elleni, hanem mint a közbiztonságot sértő deliktumot szabályozta a rablást, a gyújtogatás és a lázadás büntetetei közé helyezve.

A későbbi jogfejlődésben két irány alakult ki: az egyik szinte csak az útonállást vontta ide, míg a másik felfogás a személy elleni erőszakban ismerte fel a rablás lényegét. A 19. és a 20. század törvénykönyvei szinte kivétel nélkül a vagyon elleni bűncselekmények körébe illesztették e deliktumot.²

Hatályos büntető törvénykönyvünkben, a 2012. évi C. törvényben a vagyon elleni bűncselekmények a korábbiól eltérő, újszerű megoldásként – tekintettel az elkövetés jellegére, illetve a védett jogi tárgyra – három külön fejezetben kerültek szabályozásra: a vagyon elleni erőszakos, a vagyon elleni, valamint a szellemi tulajdonjog elleni bűncselekmények cím alatt. A rablás a legsúlyosabb vagyon elleni erőszakos bűncselekmény, ezért e tényállás szerepel a fejezet elején.

A vagyon elleni erőszakos bűncselekmények kiemelkedő tárgyi súlyát, társadalomra veszélyességét szankciójuk is kifejezi: az alapeseti tényállások büntetési tétele a kifosztásnál, a zsarolásnál és az önbíráskodásnál egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, míg a rablásnál két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés. A rablásnak nincs szabálysértési alakzata, a legcsekélyebb elkövetési érték esetén is büntetendő, valamint azon kevés bűncselekmény közé tartozik, amelynek előkészületét is büntetni rendeli a törvény, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel.

A rablás háromféle elkövetési magatartással valósítható meg: erőszakkal, illetve az élet vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetéssel [Btk. 365. § (1) bekezdés a) pont]; öntudatlan vagy védekezésre képtelen állapotba helyezéssel [b) pont]; illetve a tetten ért tolvaj által erőszak vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetés alkalmazásával a lopott dolog megtartása végett [(2) bekezdés]. Ez utóbbi elkövetési mód az úgynevezett „megtartásos rablás”.

A bűncselekmény jogi tárgya kettős, sérti a tulajdonviszonyokat és a cselekvési, személyi szabadságot is. E kettősségre, a lopás és a kényszerítés között fennálló cél-eszköz viszonyra figyelemmel az (1) bekezdésben meghatározott eset összetett bűncselekményt, míg a (2) bekezdés összefoglalt bűncselekményt képez. A törvényi egység azonban csak addig állapítható meg, amíg a kényszerítés nem

² Angyal Pál: *A magyar büntetőjog kézikönyve. 11. A rablás és a zsarolás*. Budapest, Athenaeum, 1934. 5–6.

eredményez emberölést, mivel ilyenkor rablás helyett nyereségvágyból elkövetett emberölésként kell a cselekményt értékelni.³

A rablások számát tekintve az utóbbi években jelentős csökkenést figyelhetünk meg. Míg 2000-ben még 3436 bűncselekmény vált ismertté, addig 2019-ben már csak 637.⁴ Évtizedeken keresztül egyértelműen a rablás volt a leggyakoribb vagyon elleni erőszakos bűncselekmény, 2015-től azonban megváltozott a helyzet, és manapság már majdnem kétszer annyi kifosztás történik, mint rablás. Ez egyrészt a rablások számának jelentős visszaszorulásának tudható be, másrészt a kifosztásokat érintő jogszabályi változásnak, mivel a 2009. évi LXXX. törvény kifosztásként pönalizálta a védekezésre képtelen személytől való dologelvételt is. A területi megoszlást tekintve a rablások elkövetése elsősorban a fővárosra jellemző: 2019-ben a cselekmények 34%-a Budapesten valósult meg.

A fiatalkori bűnözésről

Szinte minden társadalomban megfigyelhető a fiatal- és a felnőttkor közötti különbségtétel, szimbolikus és jogi értelemben egyaránt. Mindig szem előtt kell tartani, hogy a felnőtté válás folyamata előrehaladásával igen gyakran elmaradnak az ifjúkori botlások, ezért is különös figyelmet kell fordítani a stigmatizáció elkerülésére. A fiatalkorúak bűnözésének megelőzése terén kiemelkedő jelentősége van a tudományosan megalapozott tervezésnek, a közhatalom és a társadalom intézményei közötti jó együttműködésnek.⁵

A felnőtté válás folyamata sajátos, változó életszakasz, amely számtalan kihívást tartogat. Kétségtelen, hogy ekkor még a stabilnak hitt élethelyzetek sem tekinthetők állandónak, a változások pedig különösen érzékenyen érintik azokat a fiatalokat, akiknek a családi háttérük ingadozó, érzelmi kötődéseik gyengék, esetleg személyiségbeli, mentális deficitekkel is meg kell küzdeniük. E fiatalok még inkább ki vannak téve mindazoknak a rizikófaktoroknak, amelyek a deviáns magatartások lehetőségét növelik, és megindíthatják azt a negatív spirált, amelyet a rossz baráti társaság/alkohol/drog/bűnözés „kvartettje” fémjelez.⁶

³ Belovics Ervin – Molnár Gábor Miklós – Sinku Pál: *Büntetőjog II. Különös rész.* Budapest, HVG-ORAC, 2019. 668.

⁴ A tanulmányban közölt adatok forrása az Egységes Nyomozóhatósági és Ügyészeti Bűnügyi Statisztika (ENyÜBS).

⁵ Korinek László: *Kriminológia.* Budapest, Magyar Közlöny, 2010. II. 16; Barabás A. Tünde: Mediáció: új szerepek és feladatok az eljárásban. *Ügyészek Lapja*, 12. (2005), 3. 15–22.

⁶ Bolyky Orsolya – Sárkány Eszter: Fiatalkori elkövetők a hazai kriminológiai kutatások tükrében. In Hack Péter et al. (szerk.): *Gályapadból laboratóriumot. Tanulmányok Finszter Géza professzor tiszteletére.* Budapest, ELTE Eötvös, 2015. 393.

Németh Zsolt is megállapítja, hogy bár elismerjük az emberi szubjektum viszonylagos önállóságát (ez alapozza meg a tettekért a felelősséget), de nem tagadható, hogy a társadalomra veszélyes magatartások bizonyos értelemben szükségszerűen következnek be, „egy olyan folyamat következményeként, amely többnyire a gyermekkori szocializáció zavarai, hiányosságaival kezdődik”.⁷

A gyermek elsődleges szocializációs közege a család, de bizonyos esetekben az ilyen környezet nem biztosítható, és helyettesítő intézményekre van szükség. Azonban egyes helyzetekben ezek az intézmények is bűnalkalmakat teremthetnek, bűnelkövetések helyszínékként jelentkezhetnek, már csak azért is, mivel a kiskorú sértetteknel az erőszakos és garázda jellegű bűncselekmények körében jelentős az azonos korosztály elkövetői általi fenyegetettség, amely jelenség a rablásoknál is egyértelműen megfigyelhető.

„A rablás tetteseinek több mint 80%-a 30 éven aluli személy. A rablás tehát tipikusan a fiatalabb korosztályokba tartozók büntette” – olvashattuk 1969-ben,⁸ majd 1986-ban, hogy „[a] fiatalkorú bűnelkövetők a rablás tettesei között nagy gyakorisággal szerepelnek”,⁹ 1991-ben pedig, hogy „[a] korosztályos megoszlást tekintve megállapítható, hogy a rablás tettesei között a fiatalabb korosztályok jelenléte a meghatározó”.¹⁰ E megállapítások mind a mai napig érvényesek, ugyanis míg 2019-ben hazánkban az összes regisztrált bűncselekmény elkövetőinek 7,1%-a volt gyermek- vagy fiatalkorú, addig a rablást elkövetők közül 20,8%, amint az alábbi táblázatban látható.

1. táblázat. *A regisztrált rablások elkövetőinek megoszlása korcsoportok szerint (2019)*

<i>Korcsoport</i>	<i>Szám</i>	<i>Arány (%)</i>
Gyermekkorú (0–13)	22	2,7
Fiatalkorú (14–17)	150	18,1
Fiatal felnőtt (18–24)	271	32,8
Felnőtt (25–59)	378	45,7
Időskorú (60–)	6	0,7
<i>Összesen</i>	<i>827</i>	<i>100,00</i>

Forrás: ENyÜBS

⁷ Németh Zsolt: Veszélyes ifjúkori csoportosulások: bőrfejük, sátánisták, szekták. *Főiskolai Figyelő Plusz*, (1995), 3. 343.

⁸ *Rablás miatt indult bűnügyek kriminológiai és kriminalisztikai tapasztalatai. Az Országos Kriminalisztikai Intézet 15. számú Tájékoztatója*. Budapest, OKRI, 1969. 19.

⁹ Rózsa János – Münnich Iván: Erőszakos bűnözés az elmúlt negyedszázadban. In Gödöny József (szerk.): *Kriminológiai és kriminalisztikai tanulmányok* 23. Budapest, KJK, 1986. 269.

¹⁰ Csaly András: A rablási helyzet Magyarországon. In Gödöny József (szerk.): *Kriminológiai és kriminalisztikai tanulmányok* 28. Budapest, BM, 1991. 247.

Egy empirikus kutatás tapasztalataiból

Az Országos Kriminológiai Intézetben kutatást folytatunk a rablás bűncselekményének büntetőjogi és kriminológiai kérdéseiről. Az alábbiakban e vizsgálat első szakaszának a fiatalkorú bűnelkövetőkkel kapcsolatos eredményeibe igyekszem némi betekintést nyújtani. A kutatás e részében a 2019-ben rablás elkövetése miatt jogerőre emelkedett ügyek közül 70 bűncselekmény feldolgozására került sor, amelyeket 74 elkövető 73 áldozat sérelmére valósított meg. Az elemzés bűnügyi iratok alapján történt, a cselekményekre, az elkövetőkre és a sértettekre külön-külön strukturált kérdőívek és kódutasítások alkalmazásával, Excel-táblázatokba történő rögzítéssel és SPSS program alkalmazásával.

A 74 elkövető közül 15 (20,3%) volt fiatalkorú, 59 (79,7%) pedig felnőttkorú, amely arány gyakorlatilag megegyezik az ENyÜBS szerint 2019-ben regisztrált rablást elkövetők életkori megoszlásával, amint azt a korábbiakban láthattuk (172 [20,8%] 18 év alatti; 655 [79,2%] felnőttkorú).

Mindegyik elkövető magyar állampolgár és fiú volt. Kettőn visszaesőnek nem minősülő bűnismétlőként követték el az újabb bűncselekményt, a többiek bűntetlen előéletűek voltak.

Az elkövetői alakzatot tekintve heten-heten tettesként, illetve társtettesként hajtották végre a cselekményt, míg egyikük bűnsegédként.

Bűnsegédként felfegyverkezve elkövetett rablás kísérlete miatt 3 év 10 hónap javítóintézeti nevelésre ítélte a bíróság azt a 14 éves fiataalt, aki felnőttkorú, különös visszaeső társával két, pincében lakó hajléktalan sérelmére követte el a bűncselekményt. A felnőttkorú tettes erőszakos fellépéssel, késsel fenyegetve, valótlan indokkal követelte vissza mobiltelefonját, illetve pénzt kért, miközben az egyik sértettet pofon is ütötte, pénztárcáját elvette, azonban egyik áldozatnál sem volt semmilyen érték sem. A fiatalkorú elkövető olyan módon nyújtott segítséget a cselekmény végrehajtásához, hogy zseblámpával világított, és ő adta oda a fenyegetéshez használt kést.¹¹

A fiatalkorúak háromnegyede városban, egynegyedük községben lakott. Lakóhelyük tipikusan megegyezett a bűncselekmény megvalósításának helyszínével, mivel mindössze három esetben különbözött attól. A leggyakrabban séta, csavargás, beszélgetés vagy kerékpározás miatt közterületen tartózkodtak, de négy alkalommal előre kitervelten, kifejezetten bűncselekmény elkövetése céljából voltak a helyszínen.

Négy elkövető nem alkalmazott fizikai erőszakot, csak az élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetést, míg két delikvensnél csak a társa gyakorolt

¹¹ Tatabányai Törvényszék 2.Fkf.54/2019. sz. ügy.

erőszakot. Ritkán, csak az esetek egyötödében került sor eszköz használatára, ez azonban mindig kést, bicskát jelentett. Négy fiatalkorú alkoholos befolyásoltság állapotában követte el a cselekményt.

A 19 megvalósított rablási cselekmény közül 16 a Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontja szerint minősült, azaz erőszak, illetve az élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetés alkalmazásával történt, 3 cselekmény pedig a (2) bekezdés szerinti úgynevezett megtartásos rablás volt, amikor a tetten ért tolvaj alkalmazott erőszakot vagy kvalifikált fenyegetést. Minősített eset megállapítására öt cselekménynél került sor: négy alkalommal felfegyverkezve, egy ízben pedig csoportosan valósult meg a deliktum.

Az elkövetési tárgy legtöbbször készpénz, néhány esetben mobiltelefon, de sajátos módon többször élelmiszer volt. Az elkövetési érték jellemzően alacsony, mindössze egy esetben haladta meg az ötvenezer forintot. A fiatalkorúak által elkövetett rablásoknál tipikus elkövetési mód a fiatalabb, gyengébb fizikumú iskolatársaktól, kollégiumi társaktól, kortársaktól való erőszakos, úgynevezett „lejmolás” jellegű végrehajtás.

Az 5 rendbeli, folytatólagosan elkövetett rablásért elítélt fiatalkorú egy fonyódi kollégiumban lakott, ahol öt sértettől négy hónapon keresztül, veréssel fenyegetve élelmiszereket átadását követelte (legtöbbször, összesen 43 alkalommal otthonról hozott főtt ételt, de gyakran chipset, péricet, ropit és teát is). Az elkövető szülei elváltak, melyet követően édesanyja nem tartotta gyermekével a kapcsolatot, mely negatívan hatott rá. Magatartásával több esetben gondok adódtak, hangoskodása és vezetői szerepre törekvése miatt az osztályközösségbe nehezen illeszkedett be. A kollégiumban a társas kapcsolatai felszínesek voltak, a gyengébbek előtti erőfitogtatás, a dicsekvés és a bántalmazásra való hajlam jellemezte, viselkedése sokszor kiszámíthatatlan volt, tettei pillanatnyi érzelmi állapotától függőek voltak. A kollégiumban a felindultságát több esetben testi épségét nem kímélve a környezetén vagy annak tárgyain vezette le, nehezen viselte a szabályokat, fegyelmi eljárás is indult ellene.¹²

A fiatalkorú rablók 73%-át 24 órán belül sikerült elfogni, eljárás alá vonni. Túlnyomó többségük, 67%-uk teljes beismerő vallomást tett, 13%-uk részben ismerte be a cselekmény elkövetését, míg csupán 20%-uk tagadta azt következetesen. A védekezés során leginkább a megbánásra, illetve a feltáró jellegű beismerő vallomásra hivatkoztak, de egyéb, mentőnek szánt körülmények is elhangzottak. Így például a következők: ellentmondások a tanúvallomások, nem rablás, hanem önbíráskodás történt, a sértett önként adta át a dolgot, nem volt komoly a fenyegetés, az áldozat becsmérelte az elkövetőt, a cselekmény elkövetésének

¹² Kaposvári Törvényszék 2.Fkf.256/2019. sz. ügy.

időpontjában nem volt a helyszínen, nem gondolta, hogy bűncselekményt valósít meg a tetteivel, a tettestársa beszélte rá, illetve volt, aki saját ittasságával próbált mentegetőzni.

A bíróságok által alkalmazott szankciók egyértelműen sokkal enyhébbek fiatalkorúak esetében, mint a felnőttkorúaknál, és többségében intézkedést jelentenek. Szabadságvesztés büntetés kiszabására csak négy alkalommal került sor, de minden esetben végrehajtásában felfüggesztve. Leggyakrabban javítóintézeti nevelés vagy próbára bocsátás alkalmazására került sor (kilenc, illetve két terheltnél). A súlyosabb ítélet a következő ügyben született:

A fiatalkorú elkövető (I. r. vádlott) és két felnőttkorú társa elhatározta, hogy valamilyen módon pénzt szereznek, ezért a III. r. vádlott felvetése alapján elmentek a 60 éves, egyedül élő sértett házához. Bekopogtak, majd testi erővel benyomták a kaput, a sértettől elvették a kapukulcsot és akarata ellenére bementek a házba. Ott több ízben bántalmazással fenyegetve pénzt követeltek, a sértettet az ágyra lökték. I. r. és III. r. vádlott lefogta a kezét, míg II. r. vádlott átkutatta a zsebeit, elvette a mobiltelefonját, kivette abból az akkumulátort és összetörte a kijelzőjét, hogy ne tudjon segítséget hívni. Mivel nem találtak pénzt, ezért az elkövetők egy, a helyszínen fellelt bőröndöt, két hátizsákot és egy reklámszatyrot teleraktak ruhaneműkkel, használati tárgyakkal és szerszámokkal, majd távoztak. A bíróság a vádlottakat a következő büntetésekkel, illetve intézkedésekkel sújtotta: I. r. vádlottat 2 év szabadságvesztés 3 évi próbaidőre felfüggesztve, a próbaidő tartama alatt párfogó felügyelet elrendelésével; II. r. vádlottat 3 év 10 hónap szabadságvesztés, 4 év közügyektől eltiltás; III. r. vádlottat 5 év 10 hó szabadságvesztés, 6 év közügyektől eltiltás.¹³

Jellemzően első fokon jogerőre emelkedtek az ítéletek, mindössze három vádlottnál történt másodfokú eljárás. Ennek során az egyik terhelt büntetése enyhébb lett, míg két esetben csak a vagyonek Kobzás mellékbüntetést érintette a felülbírálat: egy ízben csökkent annak összege, míg egy másik elkövetővel szemben a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletől eltérően elrendelte azt.

A sértetteket vizsgálva megállapítható, hogy csak ritkábban fordul elő közöttük felnőttkorú. A húsz sértett közül kilenc 18 év alatti fiatalkorú, öt 12-13 éves gyermekkorú, és mindössze hat felnőttkorú volt. A fiatalkorú rablók áldozatai tipikusan a gyengébb testalkatú kortársak, illetve az útonállásszerű cselekményeknél a közterületeken egyedül közlekedő személyek közül kerültek ki.

Az áldozatoknál is – az elkövetőkhöz hasonlóan – a bűncselekmény elkövetésének helye és lakó-/tartózkodási helyük azonos település volt, ez csupán két esetben különbözött. Ugyanakkor szignifikáns eltérés mutatkozik elkövető

¹³ Kiskunhalasi Járásbíróság 6.Fk.113/2019. sz. ügy.

és sértett kapcsolatát illetően a fiatalkorúak és a felnőttkorúak által végrehajtott rablások között. Míg a felnőttkorúak esetében az idegenek sérelmére elkövetett cselekmények a jellemzőek (59%), addig a fiatalkorúak többségében ismerőseket rabolnak ki, és csak kisebb mértékben (35%) idegeneket. Mindamellet a fiatalkorúak áldozatai kisebb arányban (25%) szenvednek sérülést, mint a felnőttkorúaké (57%).

Ugyancsak eltérést jelent az is, hogy a fiatalkorú elkövetők áldozatai kevésbé védekeznek, mint a felnőttkorú tettesek esetében. A büntetőeljárások során gyakran el is mondják a fiatal sértettek, hogy szégyellték magukat, ezért sokszor még kiabálni vagy szólni sem mertek védelmük érdekében. Ebből is adódik, hogy több ízben hosszabb időn át tartó, folytatódó elkövetéssorozatok alakulnak ki, amelyeket meg lehetne előzni, ha a cselekményekről idejében tudomást szereznének a nevelők, pedagógusok vagy a szülők. Mindez azonban – amint Németh Zsolt is megfogalmazza – prevenciós szempontból felveti a felnőtt felelősséget is, hiszen valóban „a fiatalkorúak többsége nem nehéz ellenfele a bűnüldözőnek, nem túlságosan konspirálnak, életük többnyire a felnőttek szeme előtt zajlik”.¹⁴

¹⁴ Németh Zsolt: A fiatalkori bűnözés elemzésének problémái. In *Kriminológiai Közlemények* 58. Budapest, Magyar Kriminológiai Társaság, 2000. 33.

Irodalomjegyzék

- Angyal Pál: *A magyar büntetőjog kézikönyve. 11. A rablás és a zsarolás*. Budapest, Athenaeum, 1934.
- Barabás A. Tünde: Mediáció: új szerepek és feladatok az eljárásban. *Ügyészek Lapja*, 12. (2005), 3. 15–22.
- Belovics Ervin – Molnár Gábor Miklós – Sinku Pál: *Büntetőjog II. Különös rész*. Budapest, HVG-ORAC, 2019.
- Bolyky Orsolya – Sárík Eszter: Fiatalkorú elkövetők a hazai kriminológiai kutatások tükrében. In Hack Péter – Király Eszter – Korinek László – Patyi András (szerk.): *Gályapadból laboratóriumi-mot. Tanulmányok Finszter Géza professzor tiszteletére*. Budapest, ELTE Eötvös, 2015. 377–394.
- Csalay András: A rablási helyzet Magyarországon. In Gödöny József (szerk.): *Kriminológiai és Kriminalisztikai Tanulmányok* 28. Budapest, BM, 1991. 217–247.
- Korinek László: *Kriminológia*. II. kötet. Budapest, Magyar Közlöny, 2010.
- Németh Zsolt: Veszélyes ifjúkori csoportosulások: bőrfejük, sátánisták, szekták. *Főiskolai Figyelő Plusz*, (1995), 3. 343–352.
- Németh Zsolt: A fiatalkori bűnözés elemzésének problémái. In *Kriminológiai Közlemények* 58. Budapest, Magyar Kriminológiai Társaság, 2000. 30–35.
- Rablás miatt indult bűnügyek kriminológiai és kriminalisztikai tapasztalatai. Az Országos Kriminalisztikai Intézet 15. számú Tájékoztatója*. Budapest, OKRI, 1969.
- Rózsa János – Münnich Iván: Erőszakos bűnözés az elmúlt negyedszázadban. In Gödöny József (szerk.): *Kriminológiai és kriminalisztikai tanulmányok* 23. Budapest, KJK, 1986. 229–286.